

BISERICA și ȘCOLA.

Foie bisericească, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.
 „ „ „ „ jum. an . . . 2 „ 50 „
 Pentru România și străinătate pe an . . . 7 „ — „
 „ „ „ „ „ j. a. . . . 3 „ 50 „

Prețul inserțiilor:

Pentru publicațiile de trei ori ce conțin
 cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
 4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze la Redac-
 țiunea dela

„BISERICA și ȘCOLA“

Iar bani de prenumerațiune la

— „Tipografia diecesană în Arad.“ —

Școla ca regenerator moral și național

„Tote le predați cu plan, iubiți frați învățători!“ Acesta este devisa fiecărui pedagog modern. Acesta vi-o dice prin ordurile aceste și un frate al vostru, carele n'are în această lume altă dorință, de cât se vadă înrădăcinându-se și la noi progres adevărat în învățământ. Și fiind că voi înțelegeți maxima de sus, veți avea paciință și spirit înțelegătoriu pentru cele ce vi-se voru desfășura aici cu referință la tema propusă.

Spiritul timpului a produs în poporul nostru decădintă morală și națională. Și ore pentru ce? Pentru-că poporul nostru nu a fost pregătit se-l înțelegă.

În fața acestei situațiuni avem numai două căi: sau să ne lasăm înghițiți de spiritul timpului, sau se lucrăm cu abnegațiune. Dar în cartea firă este cu litere mari imprimată „lupta pentru esistență.“ Pără cel ce nu voesce se trăescă! Se piară bătrânul, ce fruntea și înclină! Se piară și sclavul, ce în lanțuri suspină; se piară tot omul, cu suflet sdrobit! Dar poporul român voesce se trăescă, pentru-că în germenale vieții sale este neatins! A noastră e chemarea, frați învățători, se-i întindem ajutoriu necesar, deci se nu ne dăm plainici, că strălucit va fi triumful!

Se intrăm dară în luptă!

Grecii ar fi perdut sigur la Marathon, de nu ar fi avut pre Miltiade. Asemenea Macedonenii în mai multe locuri, de nu ar fi avut pre Alecsandru, etc! Cine se ne conducă însă pre noi, cari n'avem nici Miltiadi, nici Alecsandrii etc.? — Astădi lupta pentru esistență nu atărnă dela forța fizică, ci dela cea spirituală, și întru acesta decide sabia minții adeca prudența. Se ne folosim și noi de dēnsa, căci ușor ni este a mântui 3 milioane de Români!

Proroci mincinoși au existat de când lumea, dar pre mine nu mă veți putea numi de atare, căci vă vorbesc din totă inima mea și din tot sufletul meu. Aflu salvarea neamului meu creștinesc în regenerarea morală și națională și spre a pronuncia un atare adevăr, nici nu se recere spirit profetic, ajunge mintea sănătoasă!

Bătrânul Socrate a dis, că știința fără de moralitate și moralitatea fără de știință nu ajung nimic! Dacă ar trăi astădi tatăl filosofilor, ar dice: știința fără de moralitate și naționalitate, sau morala fără știință și naționalitate, ori naționalitatea fără de știință și moralitate valorază cât o nulă. Doveși pentru acest principiu se pot aduce câte și mai câte dar înguștimea spaciului me face se le consider de un lucru secundar; pentru-că se pricep de sineși. Vinu directe la temă și constat înainte de tote, că astădi numai prin știință se pôte sustine ori și ce popor. Dar știința trebuie se fie morală, iar morala științifică și apoi amândouă învescute în caracter național.

Și cine este chemat se cultiveze acest buchet parfumat și de viață datătoriu? Nimen altul decât cel ce conține isvor de viață, și acela este învățătoriu! Crează, prelucră și conservă învățătorile! Acesta îți este misiunea pre pământ, și dacă veți deplini-o, atunci întru adevăr plata ta multă va fi la ceruri.

Ori-ce școlă trebuie se nisuescă spre știință, dar cu dorere trebuie se mărturisesc, că nu ficare școlă promovă și moralitatea și cu atăt mai puțin naționalitatea. Școlele noastre însă trebuie să se avente la acel nivel, ca dintrēsele se isvorască un isvor nesecaver de moralitate creștinescă și a gemenei altul de naționalitate.

Când a aflat Archimede adevărata valoare a cigelor a esclamat „da mihi ubi consistam, et terram dimovebo!“ Eă esclam: faceți din școlele noastre isvor de moralitate creștină și de

naționalitate, sau *mai* *apropos* lasați-me să facă eu dintrênsele așa ceva, și atunci creștinésca națiune română va mișca lumea din temelii. *Însă magna petis Phaëton!* Mânile mele nu vor fi în stare se înfrêne pre toți demonii ce rodă ca niște vermi neadormiți la încă valorosul trunchi românesc! Ceea ce-mi este posibil e, se-mi îndrept glasul — dar se nu fie ca ală Casandrei — cătră voi cei încă neinfiltrați de tôte relele veacului și se vi-strigă în tonă desperată ca se fiți la pândă, adecă se lucrați în fragedele mlădițe din grădina virgină ca să se desvólte în totă atăta vlastari de moralitate și naționalitate. Ve stați la dispozițiune toți rami de învățământ și din toți poteți aduna și împrăstia semânța moralității. Nu cercați la poporă de altă neam; plină este viața poporului român de exemple morale; înfătoșați-le acele, dar cu demnitate pedagogică și veți obține rezultatele, ce le doresc eu! Adevărat că naționalitatea este un concept al timpurilor mai noue, dar își află continuitatea sa până în timpurile cele mai primitive. Poporul român își pôte deriva originea sa chiar dela Troia, și de atunci până ađi aflăm o claie de fapte fôrte acomodăte pentru de a stérni — dar ce dăic stérni, că *acésta o face ori ce mamă românescă* — adecă de a învătoșa simțemintele naționali.

Trebue se ni-servescă de ună ce predilectă a semăna moralitate creștinésca și naționalism în niște inimi fragede, pre care le-a dedat se primescă atari învățături însesi mama românescă.

Frați învățatori! Voi sunteți aceia, pre cari ceriul v'a destinat se veghiați moralitatea și naționalitatea poporului nostru, aceste două palădie, pre care n'a fost în stare se ni-le răpescă nici Turcul nici Tatarul, nici Germanul etc. Fiți deci slugi bune și credinciose, că preste puțin sunteți puși, dar preste mai multe v'e va pune *poporul român* și vi va dăice la vremea sa: întrați întru bucuria domnului vostru! „Et facere et pati fortia Romanorum est“!

Ună învățatori.

Cine a făcut scisiunea în biserică?

Acésta a fost și este cestiunea de controversă aprigă între teologii ortodoxi și între cei romani (catholici). Occidentali învinuesc pe orientali pentru schisma bisericeii, iar orientali nu fără temei împuțată schisma acésta papalității.

Intre teologii ortodoxi se distinge în acésta controversă doctrinară cu deosebire francesul *Wladimir Guetté*, Doctor în teologie ală bisericeii ortodoxe de Rusia. Acéști erudit teolog, care se destinsese între teologii occidentali prin mai multe scrieri teologice de o valoare necontestabilă, trecând la ortodoxie urmă publicarea (în limba francesă) a două opere teologice, una după alta, de cel mai mare

preț pentru biserică ortodoxă orientală precum: *La Papauté Schismatique ou Rome dans ses rapports avec l'église orientale* *) (Papalitatea schismatică sau Roma în raporturile sale cu biserică orientală) apărută întâiaoră la anul 1863, și în două edițiune în anul 1874. Tot în acéști an publică el la Paris, unde și locuesce, o altă operă sub titlul *La Papauté hérétique*. In cea d'ântăiu auctorul probéză în mod irecusabil că biserică papală s'a desbinat dela biserică lui Christos, adecă cea ortodoxă și prin urmare ea a devenit schismatică. Iar în a doua operă, el probéză că biserică papală în privința doctrinei sale s'a departat de doctrina lui Christos și apostolilor, a introdus dogme noue și prin acésta e a devenit eretică. Noi aflăm un interes deosebit pentru cetitorii nostri prezentându-le ideile și punctele de mâncare a-le savantului teolog Dr. W. Guetté, în ceea ce atinge cestiunea privitoare la schisma bisericeii, drept ce lăsăm ca să urmeze aci introducerea ce face auctorul operii sale: *Papalitatea schismatică*, atât la cea d'ântăiu cât și la a doua edițiune.

„Papa este rege și se pretinde suveran pontific ală Bisericeii creștine.

Noi n'avem a ne ocupa de regalitatea sa. Pentru ce se ne ocupăm de ea? Ea va cădea curînd. Ruina sa este decretată de prevedință. Baionetele străine nu o vor salva mai mult decât sofismele apărătorilor săi. Dacă ea e necesarie susținerii pontificatului suveran, după cum se afirmă, este un cuvânt mai mult de a-i dori căderea, căci acéști pontificat este o *usurpațiune*.

O vomă demustra în acéști uvragi.

Pentru a ajunge la acéști scop noi n'am avut recursă nici la sofisme, nici la argumente contestabile, nici la declamațiuni. Faptele, luate chiar din sorginți, sunt chemate spre mărturie. Noi luăm pe episcopatul roman dela originea creștinismului, flă urmă prin secole și ajungem astfel a constata: că, în timpul celor d'ântăiu opt secole, papalitatea spirituală, așa cum se înțelege astăđi, n'a existat; că episcopul de Roma, în timp de trei secole, n'a fost decât un *episcop* cu același titlu ca și ceilalți; că în seculul ală patrulea, el primi întâetatea de onore, fără jurisdicțiune universală; că acésta onore n'are altă fundament de cât decretul Bisericeii; că jurisdicțiunea sa *restrînsă* asupra ore-căroră Bisericeii, vecine de a sa, nu e sprijinită decât pe *ună obicei* legalizat de cătră conciliu.

Cătă pentru suveranitatea universală, absolută, de dreptă divină, adecă papalitatea, faptele și mărturisirile catholice ale celor d'ântăiu opt secole o condamnă în loc de a o sprijini.

Istoria ne arată papalitatea, după ore-care încercări zadarnice, născîndu din împrejurări și stabilinduse în seculul ală noulea, cu duplul său caracter politic și eclesiastic. Adevăratul său fundator este Adrian I-ii; Nicolae I-ii au contribuit mai cu semă la dezvoltarea sa; Grigorie ală VII-lea au înălțat o la rangul său cel mai înalt.

Adrian I-ii este în realitate întâiul papă. Acei, ce ocupară înaintea lui catedra de Roma, nu sunt de cătră *episcopi*, succesori, nu a sântului Petru, după cum s'au dăis și repetat până la satul ei

*) Traducerea acéstei opere în limba românescă s'a făcut de cătră P. S. S. Iosif Episcopul Dunărei de jos în an. 1861. pentru care clerul român ortodox i detoresce multă recunoscință.

a lui Linus, care era deja episcopul de Roma când sântul Petru veni în acestu orașu pentru a sigila eu martiriul seŭ credința ce o predicase.

Apărătorii papalității comitū deci mai întâiu o eróre istorică din cele mai grosiere, făcându a se urca papalitatea, adecă suveranitatea papală, la originea creștinismului. Acéstă eróre i-au condusū la o mie altele; căci ei au voitū a găsi în istoria Biserice și în scrierile vechilorū părinți probe în sprinulū falsei lorū teoriī. Ei deci au torturatū faptele, au denaturatū mărturisirile. Ei au cutezatū a atăca chiar sânta Scriptură și prin interpretățiuni mincinoșe, anti-catholice, a o forța să dea o *falsă mărturisire* în favorea sistemului lorū.

Astfeliu Biserica de Roma au datū, ea cea dintăiu esemplulū acestorū interpretățiuni individuale, pe care ea le împută cu atăta amărăciune protestantismului. Ea cea dintăiu a abandonatū *regula catholică* a interpretățiunei cărților sacre; ea au lăsatū deoparte interpretățiunea *colectivă* a cării fideli ecouri au fostū Părinții Biserice, și din propria sa autoritate ea au voitū a vedea în Scriptură ceea ce Biserica n'au vedutū. Ea au ajunsū astfelū a atribui suveranității sale usurpată o basă *divină*. Ea au trasū din acestū principiu tôte consecuențele ce decurgū din elū: papa au devenitū vicariulū lui Isus Cristosū, centrulū necesarū alū Biserice, stēlpulū creștinismului, organulū infalibilū alū ceriului.

Aceste erori papale fură cu atăta dibăcie răspândite în regiunile occidentale, încătū ele fură acolo puținū câte puținū generalmente adoptate. Reclamațiunile ce ele sulevăză fură permanente, este adevăratū; însă cu tēmpulū, ele luară unū caracterū mai puținū accentuatū; aceia chiar, ce se ridicau contra abuzurilor papalității, admiteau ca necontestabilă basa divină a acestei instituțiuni.

Astădi, aceste erori n'au străbătutū numai în clerū și între omenii religioși; raționalistii, anticreștinii ei înșii admitū acéstă idee: că papa este sefulū suveranū alū Biserice creștine; că drepturile sale spirituale vinū dela Isus Cristos. Protestanții ei înșii nu înțelegū Biserica *catholică* fără papa, și nu voescū a vedea acéstă Biserică de câtū în Biserica romană.

Noi înșine, amū fostū amăgiți de erorea comună, ce ni au fostū predată în invetămētū ca o veritate revelată. Strebătându în imensele cercetări ce amū fostū obligați de a face, pentru comunerea *Istoriei Bisericei Franceze*,*) nici n'am fostū cugețat macar a esamena mai multe chestiuni ce nu intraū în sujetulū nostru, de câtū într'unū modū îndirectū și asupra căroră noi primiserămū cu ochii închiși ôrecari opiniuni.

De aici câteva pasage prea favorabile papalității și câteva erori de detalii în cartea noastră. Profitămū, de ocaziunea ce ni se oferă, pentru a face cunoscutū despre acéstă, ca niștine să se ferescă de acele erori care însă vorū avea corectivulū lorū în uvrajul ce publicămū astădi.

Roma au censuratū *Istoria Bisericei Franceze*, pentru că ea nu era destulū de favorabilă pretențiunilorū sale. Noi o censurămū, pentru că amū făcutū în ea prea multe concesii preiudecăților romane, ce ni au fostū date ca veritate și pe care însă nu luaserămū îngrijirea de a le esamina în fondū.

*) Aci părintele W. Guettée vorbește despre opera sa: „Histoire de l'église de France, composée sur les documents originaux et authentiques. par M. l'abbé Guettée.

Dacă vre odata Provedința ni ar procura mijloculū de a face să se retipărescă *Istoria Bisericei Franceze*, noi amū privi ca o datorie de consciință de a o corege. Amū fi făcut' o acéstă după cererea Romei, dacă Roma, ar fi *bine-voitū* să ne convingă de eróre. O vomū face-o după cererea consciinței noastre, care astădi este mai luminată.

Nici unū omū nu este infalibilū; pentru acéstă dar cu câtū neștine se desonoréză schimbându opiniunea, fără a sci pentru ce, seŭ prefăcendu-se de a o schimba pentru motive interesante, cu atăta se onoréză recunoscându erorile ce scie, că au fostū comisti și retractându-le.

Noi suntem deci foarte dispuși la o mare toleranță cătră catolicii romani, cari credū în originea divină a prerogativelorū papale; căci noi scim că accest prejudiciū e datū tuturorū cu cele dintăiu elemente ale instrucțiunei religioșe, și cu totulū în Biserica romană, tinde alū fortifica în suflete. Însă cu cât acestū prejudiciū e înrădăcinatū în Biserica Romană și în generalū, în totū Occidentulū, cu atăta trebue alū combate cu energie.

De mai mulți ani noi ilū urmărim cu perseveranță, și mulțemită lui Dumnezeu lucrările noastre n'au fost fără utilitate. Noi sperămū, că noulū uvrajū ce publicăm, va aduce de asemenea fructele sale, și că va veni în ajutoriū acelorū omeni religioși, a căroră numărū crește pe fie-care di; cari în prezența abuzurilorū, a exceselorū de totū felulū, comise de cătră papalitate nu potū mai multū conserva în privința sa vechile lorū iluziuni. Deprinși a vedea în ea centrulū divinū alū Biserice, ei nu-lū potū întâlni mai multū în acea vatră de inovațiuni, de usurpațiuni sacrilege; ei se întrăbă: Unde dar este Biserica lui Isus Christos?

Nu e nevoe, de cât de a lua papalității aureola, pe care ea au usurpat' o, pentruca îndată Biserica *catholică* să se arate în majestōsa sa perpetuitate, în *universalitatea* sa. Papalitatea a circonscris' o până la punctulū de a-i pretinde ca se o resume în ea însăși. Să-i smulgemū aceea aureolă, și societatea creștină se va arēta, mergēndū cu unū pașū continū printre secōle; conservându intactū depositulū revelațiunei; protestându contra tuturorū erorilorū, ce ar emana dela Roma sau de aiurea, ne-avēndū de regulă, de cât *regula catholică*, a căria basă este cuvēntulū lui Ddeū, a căria organe sunt consiliile și Părinții. În acéstă societate sântă nu sunt nici Greci nici Barbari, nu sunt de cât *Creștini* cari potū dice cu sântulū Pacian: „*Creștinū* este numele meū; *catholicū* este pronumele meū,” pentrucă ei credū *fără excepțiune, în totalitate* (katholon), doctrina invetată de invetătoriulū, și conservată intactă de Biserica tuturorū timpurilorū, tuturorū locuitorilorū. Acéstă mare șveritate este luminatū exprimatā prin aceste cuvinte atāt de cunoscute a lui Vincent de Lerins:

„Quod ubique, quod semper, quod ab omnibus.”

Papa voescē în interesulū seŭ a circonscorie Biserica în acea, cari recunoscū suveranitatea sa, pentru ai absorbi pre urmă și pentru a dice: *Biserica sum eū*. Să rupemū Zagazurile ce elū a înalțatū și îndată vom vedea Biserica în tōtă frumșeța sa, bucurându-se în libertate, fără a fi împedecată prin demarcațiuni teritoriale; avēndū de membrii pe tôte bisericile particulare, legate între ele prin aceiași credință, comunicându între ele prin păstori egalmente apostolici, indentificate în Isus Christos, marele po-

tifice, singurul șef al Bisericeii, și sântul ducă, care o direge.

Cine a ruptă această admirabilă unitate ale primilor secole creștine?

Papa!

Elu a usurpatu locul lui Isus Christos, și a ușit tuturor Bisericeilor: „Cu mine și prin mine voi veți fi unite; ministerul păstorilor va veni dela mine. Eu sum păstorul suprem. Am dreptu de a guvernă totulu. — Eu sum judecatorulu suprem, pot judeca totulu fără a fi judecatu de nimenea; eu sum ecoulu ceriului, interpretulu infalibilu alu Ddeu.”

Őre pentru că papalitatea a uș profitat de împrejurări esteriore, spre ași întinde dominațiunea sa usurpată asupra Őre-căru numeru de Bisericeii particulare, fi-va pentru această distrusă armonia Bisericeii *Catholice*? Nu, de siguru. În locu de a pune în afară de această armonie pre Bisericele, care a uș resistat la usurpațiunile sale, ea este care s'a uș pusă în afară. Nu numai că a uș ruptu cu Bisericele adevăratu catholice, dar ea a uș sfărmatu tradițiunile proprii sale Bisericeii; ea le-a uș spintecat în două părți distins, ca pe însuși episcopatul romanu. Tradițiunile romane a celor d'întei optu secole numai sunt aceleși a secolelor posterioare. Papalitatea a uș perdut decu adevărata sa perpetuitate în punctele, în care ea a innovat.

Deci, unu membru alu Bisericeii romane, care se urcă la doctrina primitivă a acesteii Bisericeii, care lapădă inovațiunile papalității, reintră îndată în armonia *catholică*, aparține adevărateii Bisericeii alu Isus Christos, acelei Bisericeii, care s'a uș menșinut cu duple seu caracteru, de perpetuitate și de universalitate.

Depart de decu de noi aceste deplorable acușțiuni de schismă, aruncate unor venerabile Bisericeii, care a uș conservat doctrina revelată în puritatea sa primitivă, care a uș conservat ministerulu apostolicu! Papalitatea le numesce schismatice, pentru că ele a uș refusat, de a recunoșce usurpațiunile sale. Este timp de a fini cu o astfel de neînțelegere.

Noi o se probăm decu, că papalitatea ea însuși este culpabilă de schismă; că după ce a uș provocat desbinarea, ea a uș perpetuat și a întărit prin inovațiunile sale, în fine, că ea a făcut o se trecă la starea de *Schismă*.

Acăsta probată, vom fi în dreptu, de a conchide că acei, ce sunt considerați de papalitate ca schismatici, din cauza opunerei lor la autoritatea sa, acestia sunt adevărați catholici și că ea este, care s'a uș despărțit de Bisericeă, voindu a sepea pe ceialți de densa.

Sunt catholici în occidentu, cari voescu a privi papalitatea, ca dezvoltarea legitimă a ideei creștine, ca creștinismulu ajunsu la complectă sa dezvoltare. Adevărul este că ea este *negațiunea* ideei Evangelice, a ideei creștine. Decu negațiunea unei ideei pōte fi ea considerată ca dezvoltarea?

Pōte că se va mira cineva vedendu-ne abordând unu astfel de sujetu cu această francheșă. Vom responde că în epoca, în care viețuim trebe a vorbi limpede, fără precugetare. Noi nu înțelegem menagementele în privința erorii. Îndulgentu, charitabilu pentru Őmenii ce se înșelă, noi credem a fi ascultători unu adevăratu sentșmentu de charitate, urmărind cu înverșunare eroarea, carea înșelă pre Őmeni: „A spune adevărul, după cum scrie patriarchulu

Photie lui Papa Nicolae, este celu mai mare act de charitate.”

Acestea le scrisese autorulu la 1863. Prefacerile prin cari a uș trecut de atunci Papalitatea, perderea puterei temporale, proclamarea infalibilității papale, ilu determină a scōte a două edițiuna a operei sale amplificată, înșoțind o cu următoarea prefată.

„Întăea edițiune a acestui uvrăgiu apăru în 1863.

De la acea epocă, mari evenimente a uș avut loc.

Puterea timpurală a papalității a căreia apropietă cădere noi pređiceam, când Napoleon III se declără pe față în favōrea sa, acea putere a uș cădut.

Nu o putere străină a uș alungat o din Roma; Italia însuși este care nu-i mai lasă locu.

Acăsta va se đică, că ea nu se va mai scula nici odată.

Puterea spirituală a papalității e compromisă prin propriile sale exagerațiuni.

Conciliulu din Vatican a uș semnat hotărîrea sa de mōrte. Decretulu asupra infalibilității pontificale a uș depărtat din biserica romana tot ce ea posedă onest și inteligent.

Nu remăne mai multu papalității, de cât o coterie de fanatici fără credință, și o glōtă ignorentă, care va fi dispusă a crede tot ce se va voi, până în điva când, pentru pretextulu celu mai frivolu, ea va arunca departe, nu numai papalitatea, ci tōte dogmele creștine.

Se întâlnesc cu adevăratu ici cōle căți-va Őmeni ce se đic serioș religioși, și cari nu abandonu papalitatea; ei se măgulesc de unu viitoriu mai bunu, voescu a crede o regenerațiune sub influința unu papă mai inteligent.

Ei se înșelă.

Papalitatea a uș urmat calea sa, ea a uș ajunsu scopulu ce urmărea de secole. Ea va peri mai curēnd decât a se reintōrce îndărăptu.

Ea a uș voit a posedă o autoritate universală: Occidentulu a uș recunoscut o.

Ea a uș voit o autoritate fără reserve și divină; Biserica galicană, ea însuși s'a uș supus la acăsta.

Ea a uș voit a umili episcopatul și a face din fie-care episcopu unu umilitu servitoru, și a uș reușit la acăsta.

Ea a uș voit a centralisa într'ēnsa Biserica întregă; succesulu său a întrecut speranțele sale.

A uș voit a-și atribui dreptulu de a face dogme; ea a uș făcut dogme; și toți episcopii se le-a uș propăgat ca dogme divine.

Ea a uș voit a fi infalibilă; episcopii se a uș proclamat o infalibilă.

Ea a uș voit a-și atribui o putere absolută asupra tuturor Staturilor și guvernementelor lor; toți episcopii o secondă în proiectele sale.

Prin o drēptă judecată alu Ddeu, cu cât papalitatea exageră pretensiunile sale, ea micșoră puterea sa reală.

Astăđi când a uș ajunsu la culmea acestor pretensiuni, ea numai este nimica pentru timpuralu; ea nu este mai nimica pentru spiritualu.

Măna lui Ddeu a lovit idolulu. Ea va cădea; însă înainte de a dispărea, cât rēu nu va fi făcutu!

Ea va fi întinat credința și morala; va fi distrus în occidentu constituțiunea divină a Bisericeii înșositu cultulu până la cea mai ridiculă superștiție, desbinat Bisericele, și va fi rēdicat cele mai teribile tempeste în eritagiulu Domnulu!

Din fericire, Ddeu în misericordia sa aș voitū ca orientul creștin să nu fie supus papalității. Din ziua în care episcopul de Roma pretinse a fi episcopul universal, Orientul refușă de a recunoște pretinsa sa autoritate. Papa resculă occidentalul întreg contra lui, sub pretextul de a merge se cucerescă mormântul lui Isus Christos, și într'o di, Inocentie III, numindū episcopi falși, pentru tôte scaunele din Orient, putu crede că puterea sa era se devină în adevărū universală.

Însă Ddeu veghia asupra Bisericei Sale. Elū o liberă de Papa care ar fi întinatū credința sa, și-i trimisă persecuțiunile pentru a o curăți de propriile sale greșele.

Astăzi ea viețuesce, cu aceeași vieță ca în seculul al IX-lea, în momentul când papalitatea voia a i se impune; cu aceeași vieță ca în timpul celor d'înteu optă secole, adeva cu vieță ce i-au dat'o apostoli.

Va fi interesantu astăzi, în prezența acestei papalități ce cade, și acestei Biserice de Orient ce asistă la decadința ei, de a aprofunda chestiunea agitată de de ce secole între una și altă.

Uvrajulū nostru deci n'au perdutū nimicā din actualitatea sa.

Osebitū de acēsta, caracterulū seū este principalmente istoricū; și istoria nuimbētrānesce, și pōrtā tot-deuna cu sine cele mai folositōre învēțături.

Congresulū corpulū didacticū.

Societatea corpulū didacticū în România s'a adresatū în următorii termini cătră toți membrii învēțamentulū din România:

Domnule și colegū!

Cunōscēți ce dificultăți de tot felulū a întēmpinatū și întēmpinā la noi fundarea instituțiunilorū cu caracterū moralū și instructivū. Societatea corpulū didacticū, înființatā în Bucuresci și recunoscutā de stat în Iunie 1879 a avutū sē lupte cu tôte pedicile, tocmai din cauza scopulū ce și-a propusū: lumiarea copiiloru de famili, a corpurilorū statulū, a tuturorū Românilorū despre capitala importantā a învēțamentulū; strēngerea relațiunilorū între toți învēțătorii de ori-ce gradū și gruparea lorū, pe basa principiulū solidarității, într'un corpū inteligente; apārarea drepturilorū și stimularea activității corpulū didacticū; stāruița d'a se îmbunētāți organizarea, personalulū și materialulū indispensabilū unei instrucțiuni solide etc. Pentru realizarea acestor dorințe e necesarū concursulū tuturorā.

De aceea ne-am adresatū și d-vōstre, cu vr'o trei ani în urmă, rugāndu-vē a forma în localitatea unde vē aflați, o societate didacticā avēnd relațiuni cu cea din Bucuresci. Cāte-va centrurī aū înțelesū și aū practicatū îndemnulū nostru. Nu ne îndoimū că peste puținū esemplulū va fi imitatū pretutindenī

Între acestea, noi ne-am silitū a continua opera începutā. Pe cât ne-a fost prin putință, am susținut prin tôte mijlōcele încurāgiarea și îndreptāțirea corpulū didacticū cu ocaziunea debaterii și votării legiū asupra gradațiunii onorariilorū. Asemenea am începutū ținerea de conferințe publice, menite se respāndescā lumina asupra cestiunilorū didactice și sciințifoe. Localulū societății, în care se gāsescū publicațiuni instructive, e meritū a servi ca centru de

întālnire pentru toți membrii învēțamentulū. În ultimulū anū, am credutū că ne vom afirma și mai multū, luānd inițiativā convocării unui congresū alū întregulū corpū didacticū din țerā

În adevērū, esperința dobānditā cu actuala lege și actuala organizare e unū capitalū însemnatū, pe basa căruia putemū cere îmbunētāțirile reclamate de progresulū timpului. Apoi în acestū intervalū, corpulū didacticū s'a sporitū în numēr și s'a consolidatū cu elemente de care nu dispunea acum 20 de ani. În fine din reformele inoirilorū și instituțiunile create, aū rezultatū necesități cu totul necunoscute acum două decenie. Nu se pōte dar întārđia discuțiunea și resolvarea cestiunilorū care se impunū tuturorū omenilorū luminați și în specialū celorū însărcinați cu educarea și instruirea tinerimii romāne.

Dacă corpulū didacticū ar fi fost pusū în pozițiune sē studieze și, intrunindu-se, sē debeatā cestiunile de căpeteniā și nevoile învēțamentulū, de sicurū că opiniunea publicā ar fi ađi mai luminatā, că organizarea acestei ramurī n'ar fi rēmas în starea și cu lacunele de astăzi. Proiectele prezentate corpurilorū legiuitōre, în diterite epoe, de cătră foștii ministrii Chr. Tell, T. Maiorescu, B. Conta, V. B. Urechia, cu intențiunea de a inlocui legea dela 1864, n'ar fi întālnitū obiecțiuni și critice atāt de fundate, dacā ar fi fost rezultatulū maturēi cugetāri, debaterilorū și prețioșei esperințe a celorū însărcinați cu predarea învēțamentulū, cu aplicarea legiū și regulamentelorū scolare, singurī mai în pozițiune de cât ori-cine se cunōscā relele ce ar reclama unū neîntārđiatū remediū.

Negreșitū că dificultatea comunicațiunilorū, inegalitatea onorariilorū, lipsa de inițiativā, căte-va prejūdițe care aū începutū sē disparā se opuneā la constituirea corpulū didacticū.

Acum însă, când pedicile s'a împutinātū, când chiar situațiunea elementulū românū reclāmā silințe indoitū și întreitū mai eficace de cât în trecutū, trebuie sē considerāmū ca datorie din partea fiecārui membru alū învēțamentulū se lucreze pentru înaintarea culturēi naționale.

Iatā de ce am luatū inițiativā convocării unui congresū alū corpulū didacticū, pentru care vē ceremū tributulū esperinței cugetāri, și activității d-vōstre.

Acēsta primā întrunire — pe care am dori s'o vedemū mare și fertilā în rezultate — se va ține în Bucuresci, a două di de Dumineca Floriilorū (de la 2 până la 4 Aprile 1884). Potū și sunt rugați a participa la dēnsa institutiunii rurālī și urbanī, profesorii învēțamentulū specialū profesionalū, privatū, secundarū și superiorū din țerā, fie personalū, fie prin delegațiune. Și, fiind că congresulū are în vedere numai binele națiunii; fiind că partide, guvern, asociațiuni și particulari sunt și trebuie sē fie de o potrivā animați a contribui la asemenea întreprinderi d'o utilitate necontestabilā, nu ne îndoimū că inițiativā noastră și intervenirea de a vi-se înlesni transportulū până la Bucuresci și înapoi vor întālni o primire favorabilā.

Dupā debaterile urmate în ședințele consiliulū și ale adunării societății, iatā punctele cu care va avea sē se ocupe congresulū:

a) Cestiuni de organizare:

1. — deosebirea dintre direcțiunea ce avea învēțamentulū românū în anii 1817—1858 și direc-

unea ce are astăzi: cauzele care au produs-o și mijlocele de îndreptare.

2. — În ce condițiuni s'ar putea înființa o Eforiă, însărcinată cu reorganizarea și administrațiunea școlilor.

3. — Consiliul permanent și consiliul general al instrucțiunii publice, astfel cum sunt întocmite prin legea din 1864, adus-au serviciile reale învățământului? Dacă sunt utile, ce ameliorări li-se pot aduce? Dacă nu, cum și cu ce trebuiesc înlocuite?

4. — În vederea necesității de a se desvolta cât mai mult școlile reale și profesionale, să se studieze cum și cine să alege pe tinerii care să continue studiile clasice (în cursul superior al liceului spre alimentarea facultăților) de tinerii cari trebuiesc trimiși școlilor profesionale și speciale.

b) Cestiuni didactice:

5. — Care ramură de învățământ (dintre cele primară, secundară, profesională și superioară) a rămas mai negleasă în privința cărților didactice? Ce manuale sunt mai urgent reclamate de fiecare și cum se pot elabora?

6. — Lucrările scrise și exercițiile practice merită sau nu se li se dea o mai mare importanță de cum nu li se dă ați? În ce proporțiune și după ce metodă trebuiesc introduse.

c) Cestiuni pedagogice:

7. — Actuala sistemă, după care sunt organizate internatele statului, este sau nu folositoare, din punctul de vedere pedagogic și igienic, al învățământului gratuit și obligatoriu?

8. — Din ce cauză disciplina școlară se slăbește din zi în zi și prin ce remediu se poate preveni reul?

9. — Ce pedepse sunt aplicabile în școle conform cu starea actuală de cultură și cu scopul învățământului?

10. — E sau nu cea mai nimerită, pentru copii, măsura ea la 7 ani să începă învățământul primar, la 11 pe cel secundar, la 15 clasele superioare de liceu, la 19 cursurile facultăților?

d) Cestiuni igienice:

11. — Efectul localităților improprii și neigienice asupra sănătății și caracterului tinerilor generațiunii. Măsurile de prevenirea răului.

Ve rogăm dar să alegeți din această serie punctele care vă convin să le meditați în liniște și cu maturitate, iar rezultatul experienței, studiului și convingerilor d-văstră să-i trimiteți în scris, sub formă de memorii, la adresa consiliului¹⁾, cel mult până la finele lui Februarie 1884. În congresul să vor discuta cestiunile asupra cărora va exista un număr îndestulitor de memorii, conținând aprecieri, opinii și sisteme serioase. Celelalte puncte, împreună cu altele noi, vor forma obiectul sesiunilor ulterioare, despre carea întrunirea din Aprilie 1884 va decide în ce oraș să se țină și în ce anume epocă.

Dacă întreprinderea va dobândi, precum sunt în drept să spera, căldurosul sprijin al bărbaților luminați și cu iubire de țară, consiliul își va

face o datorie să publice, într'un volum, memoriile scrise și debaterile urmate asupra fiecărei cestiuni, împreună cu numele membrilor și ale celor ce vor binevoi să ne susțină și să ne încurajeze prin ori-ce mijloc.

Până ve vomă trimite regulamentul noului instituțiuni a congresului corpului didactic, vă rugăm personal pe d-văstră, pe colegii cu care profesăți și pe toți câți se interesază de însemnata ramură a învățământului, să binevoiți a contribui după puteri la realizarea inițiativei ce amă luat. Când noi, membrii corpului didactic, ne vom uni spre a face apelul la omenii instruiți și patrioți: când vom vedea că neamă înțelesă misiunea că vomă a ne devota cu desinteresare carierei ce ne-am alesă, de sigur că societatea română va ține comptul de binele ce va decurge pentru dânsa din bunavoința și ostenelele năstre.

Profităm și de această ocaziune, domnule și colegă, spre a ve renoi espresiunea simțimentelor năstre de deosebită considerațiune.

D i v e r s e.

* Delegațiunile sinodelor eparchiale din Arad și Caransebeș pentru împărțirea fondurilor comune s'au întrunit eri la Arad în delegațiune comună. Totu eri s'a întrunit și epitropia provisorie a fondurilor comune spre a-și termina scoțile și activitatea sa și a face predarea fondurilor în administrațiunea dieceselor proprietare.

* Unirea Națiunilor Latine. De câtă-va vreme apare în Paris ună țiară, *l'Etendard*, organ al națiunilor latine. Comitetul de patronagiū este compus din domni E. Castelar, J. David, Lockroy, Mézières, Guillot, C. Bonfanti, Sarlat, E. Tenot, Ed. Texier, și generalul Türr. Acest comitet s'a adresat la mai multe persoane însemnate în politică și literatură pentru a le cere părerea asupra inițiativei luate de el. Între alții, redactorul șef al *Standardului*, s'a adresat și eminentului istoric francez Henri Martin. Acesta, ca răspuns trimise următoarea scrisoare: *Domnule*. Mă întrebați ce cred eu asupra ideii care a inspirat fondarea țiarului d-văstră „unirea naționalităților latine.” Eu am fost totdeauna convins că interesele generale ale acestor națiuni sunt legate unele de altele, precum tendințele lor morale și intelectuale ii apropie esențială; orice politică care divide și asociază pe una din ele contra celorlalte cu o putere sau cu un grup de o altă origine este, în ochii mei, o politică greșită și periculoasă. Ele pot, cum se întâmplă între popoarele vecine, să aibă rivalități asupra cutărui punct; ar fi însă o nebunie de a împinge aceste rivalități până la ruptură și la război. Una din ele, Spania, pe care totul o face a trăi în cea mai bună înțelegere cu Franța și care, într'o ocaziune grea, manifestă o bună-voință și o înțelepciune pe care Franța n'o va uita, Spania, țică, până la un punct ăre-care, este scutită de luptele europene prin pozițiunea sa escentrică. Franța și Italia, din contra, sunt neincetat espuse, și pericolul lor este de aceeași natură și provine din aceeași cauză; din vechime lucrul nu s'a schimbat. Ori cât de importante ar fi interesele maritime ce le pot divide,

¹⁾ D-lui Dem. Ananescu, vice-presedintele societății corpului didactic, director al liceului Sf. Sava.

interesul continental rămâne cel dintâiu, interesul absolut, căci aci e vorba de independința, dacă nu de existența lor. Sunt deci partisan a tot ce apropie națiunile latine sau gallo-romane; puțin importă cuvântul, cuprindându între ele și pe depărtata ante-gardă din România. Voi adauge că națiunile latine, după părerea mea, să se arate simpatice progreselor. Greciei și desvoltării popoarelor Slave. Totu ce se petrece în Europa orientală are pentru noi o însemnătate asupra căreia nu mai e trebuință a insista. Bine-voiața a primi etc. Când publicăm aceste șire, Henri Martin nu se mai află între cei vii. Acest mare barbatu, pe care Franța îl pierde acum câte-va zile și alu cărui doliu ar trebui să-lu porțe și Românii, este una din stelele faimoșei pleiade care a ilustrat literile franceze și, au îmbrățișat cauza noastră, pe când nimeni în străinătate nu simpatiza cu noi, Michelet, Edgar Quinet, H. Martin, Philarète Chasles, Elias Regnault sunt nume scumpe Românilor. Renumele și pana lor au contribuit în mare parte la realizarea dorințelor noastre ca națiune. A-i cunoște de aproape este o datorie sfintă și o plăcere tot de o dată pentru fiecare Român. Rare ori condeiul biografic poate întâlni viețe așa de curate, ființe așa de simpatice. Dar să lasăm să vorbescă pana unui scriitor franceș eminentu, care cunoscându de aproape pe admirabilul auctor al *Istoriei Franței* este un izvor prețiosu de informațiuni în această privință.

* **Mașinele vorbitoare.** — Revista tehnică franceșă *Geniul Civil*, amintesc încercările făcute în toate epocile de către mecanici pentru a imita vocea umană seacă a animalelor. Ori cat de delicat ar fi, mecanismul vocal este cunoscutu, el a fost studiatu, și nimic nu dovedese că n'ar fi cu putință să fie realizat de către nisece mecanici iscușiți înzestrați cu toate mijlocele științei moderne. Cercetările de acest gen, dăteză din cea mai adâncă anticitate. Capul lui Orfeu, în templulu de la Lesbos, spunea oracule; Gilbert, care deveni papa Silvestru II și după dânsul Robert Grostete, episcopu de Lincoln, construiseră capete vorbitoare cu fața de aramă. Albert cel mare, ne spune istoria, era servit de un automat de aramă cu capulu vorbitoariu de terra-cotă; Thomas d'Aquin făcu greșela științifică de a face bucăți, într'unu acces de indignare, acest cap de operă care i se păru drăcescu. Călugării Bacon și Bungy, mai puțin scrupuloși în materie de magie de cât Thomas d'Aquin, construiseră, ne spune Brewster în scrisorile sale intitulate „Letters on natural magic” și Drader în „Intellectual Development of Europe,” unu cap de aramă care pronunța la comanda lor, cuvintele: *tempus est, tempus erat, tempus fuit*. Nu mai e nevoie d'a adauge că în aserțiunile pe cari i-am citat, minciunile se amestecă în totdeauna cu pozitivul într'o proporțiune grea de determinat; ventrilochia mai cu sémă a putut se joce unu mare rol în rezultatele relatate. De a ceea trebuie se avem și ore cari bănueli. Dacă trecem la timpurile moderne și anume la véculu XVIII. găsim în publicu unu gust forte viu pentru automați, care amintesc evulu mediu; dar aci faptele sunt mai lesne de constatate: În 1741, faimoșă rață a lui Vaucanson escita unu adeverat entusiasm prin modul ei d'a reproduce strigatul animalulu.

Droz presintă regelui Spaniei o die care sbiară, un câne care lătra când atinge un paner cu fructe pus

supt pața sa și în fine un negru care spunea ceasurile în limba franceșă. Mailladert isbuti se construiască o pasere care cântă și a cărei voce artificială posedă un ore-care număr de note; el isbuti să facă acésta, utilizând vibrațiunile produse de-o puternică însuflare de aer într'un tub cu piston. În 1788 Academia de științe din Petersburg puse la concurs cestiunea imitațiunii mecanice a vocii umane. Fisicianul Kratzenstein răspuse la apel publicând numeroșe cercetări. El dobândise cele cincii vocale într'un tub. Rempelen simplifică dispozitivul predecesorulu isă și consonele P. și Z, apoi și N și M. Un alt fisic, Wils, isbiți se producă toate vocalele și consonele, fie în ordinea lor naturală, fie invers. De atunci nici un învătător n'a isbutit se reproducă în totul sau în parte vocea umană. Cât despre fonograf, el nu fi pôte fi clasat printre instrumentele automate, fiindcă acțiunea sa se mărginesc a înregistra și a restitui vocea umană. (Romanul)

* **Mulțămită publică.** Nu putem trece cu vederea, ca se nu exprimăm manifestarea stimei și iubirei noastre, față de aceia marinimoși, cari au contribuit în oferte benevole, pentru renovarea bisericeii și școlei noastre gr. or. din comuna Chiș-Orosin. Căci noi abea suntem la vre-o 230 credincioși gr. reseriteni, și fiind edificiele noastre aproape de ruinare, iar biserica n'a avut mijloce de ajunsu pentru renovare; astfel prin mijlocirea Dlu parochu alu nostru Ioan Mioču, carele a binevoitu a-se îngriji pentru renovarea amintitelor edificii, a făcutu o petițiune la Escelența Sa Dna Baronesa Ifigenia de Sina mare proprietară în comuna noastră, de unde ne-a și venit unu rând de ornamente, pentru serviciulu divin. Apoi s'a mai colectat prin Dl parochu alu nostru, ban delu următorii mariimoși: Dlu Clarionu Ioanovicu, secret. dom. 5 fl. Dl Ioan Sabo, insp. dom. 3 fl. Dl Antoniu Aberle, casnari 3 fl. Dl Adolf Eibesitz, arend. 2 fl. Dl Iosif Ambrușu, parochu gr. cat. 1 fl. Dl L. Gestessy, not. com. 1 fl. Dl I. Reiter, neg. 1 fl. Dl Dr. Baron Carol de Billot de Melanyhof, 5 fl. Economii: Stefan Pescan, Nic. Martin, Iova Pescan câte 1 fl. acésta sumă adaugându-se la puțina sumă ce o avusă biserica, se dusă renovarea în lucrare, și fiindu-se în 8 Noemvre st. v. se sânti: ornatele, donate de Escel. Sa Dna Baronesa de Sina și edificiele renovate, de Rev. D. protop. Vincentiu Șerban, cu țărâmoniulu îndătinat, la care fusărăm cercetați de mai multu oșpeți. Apoi Rev. D. prot. la timpul se, rosti o cuvântare de mulțămire, pentru milostenia ce Escelența sa Dna Baronesa Ifigenie de Sina și pentru milostenia ce a avut și alte confesiuni și credicioși ai noștri. După finea serviciulu divin, Dl paroch al nostru a dat o tractare, la care fură poștiți a participa oșpeții și populațiunea deci dară încă odată recunoștința tuturor marinimoșilor. Com. purochial.

* **Oferte pentru seminariulu înființandu a mai intrat și anume:** dela comuna bisericeșcu Luguzeu 40 fl. dela comuna Madrizesti și filia S. Buceva 22 fl. 56 cr. la cari a contribuit: Dlu Macsimu Bascareu preot cu 3 fl. Dni Georgiu Lenca și Teodor Flore cu câte 2 fl. Dlu Mihaiu Boncina direc la baie cu 1 fl. Eder Konrad, Catalina Braun Georgiu Coste și Teodor Coste cu câte 1 fl. iar ceilalti dela mai multu credincioși în sume mai mici, dela comuna bisericeșcu Secaș 10 fl. dela comuna Lapusnicu 6 fl. 20 cr. la care a contribuit Biserica cu 2 fl. Georgiu Miloșu parochu 2 fl. Dna Ilca Crops 1 fl. iar ceilalti dela mai multu credincioși în sume

mai mici; dela comuna Șușanovețu 23 fl. 64 cr. la cari a contribuită biserica cu 10 fl. Iosifū Cadariū cu 3 fl. Dna Emma Bech 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici; — dela comuna Fadimacū 2 fl. dela comuna Ietarū 19 fl. la cari a contribuită credincioșii nostri parte cu naturalie cari s'au vendutū cu 12 fl. parte cu bani și anume: Costantin Popoviciū 2 fl. Achim Martinū jude și Virgilm Armandia cu 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici. Dlū Demetriū Popoviciū preotū din Otlaca cu 15 fl. dela comuna Mișca 175 fl. 50 cr. la care a contribuitū cultulū cu 50 fl. iar fundulū scolarū cu 50 fl. Ioanū Avramū parochū 25 fl. Dlū Stefanū Chiriloviciū not. cu 15 fl. Teodor Coste parochū și Petru Guiu cu câte 10 fl. Frank Lajos, Nicolae Imre, Teodor Ionașu, Flore Begeonū, Nicora Fildan și Onuțū Lungū cu câte 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici. — Opidulū Buteniū cu 745 fl. la cari a contribuită biserica cu 200 fl. iar din speșele cultulū 300 fl. Dlū protopresbiterū Constantinū, Gurbanū cu 100 fl. Dlū Mihaiū Sturza cu 50 fl. Dniī Teodor Bucatoșū Mihaiū Suciu și Ioanū Ilica cu câte 20 fl. Dniī Nicolaū Ardelēnū exact. Isidor Popescū not. și Georgiā Popoviciū inv. cu câte 10 fl. Dlū I. Georgiū Popa tutor orf. cu 5 fl. dela comuna Cuiedū 500 fl. la cari a contribuită Sta biserica 250 fl. iar din speșele cultulū 250 fl. dela comuna Hodișū 205 fl. la cari a contribuită biserica cu 5 fl. iar din speșele cultulū 200 fl. dela comuna Margine 6 fl. la cari a contribuită Ioanū Chișū, Teodor Porumbū, Petru Porumbū, Dimitriū Lazarū și Ioanū Tamașū cu câte 1 fl. Ioanū Boeșanū și Ioanū Niculiciū cu câte 50 cr. Dlū Atanasii Tuducescū profesor 50 fl. Dlū profesor Teodor Ceontea și socia 30 fl. dela comuna Silindia 32 fl. la cari a contribuită biserica cu 10 fl. Asentie Chirila preotū cu 10 fl. Alesandru Cuiedanū cu 5 fl. Ioanū Ionașū și Veisz Emanuel câte cu 2 fl. iar ceilalți din naturalie — Dlū protopresbiterū Elia Moga aū administratū 76 fl. la cari aū contribuită Zacharia Mihocū preotū 40 fl. Dna Ecatarina Popa, Teodorū Popoviciū și Vasiliū Pappambii preotii cu câte 5 fl. Timoteiū Toltuțū preotū 6 fl. Biserica din Căbeșci cu 10 fl. — Demetriū Selisteanū și Sava Dreghiū ambii preoții cu 2 fl. Zacharie Popa cu 1 fl. din Arenégū. 22 fl. la cari a contribuită. Familia Dluī Georgiū Carabașū preot 10 fl. Gavriilū Bacișū 2 fl. Victoria Muntēn, Gligorū Morariū, Trifu Moratiū, Nicolaū Maghiciū, Ioanū Bacișū Ioanū Morariū, Nicolaū Marcū și Teodorū Pribacū câte cu 1 fl. Nic. Maghiciū 50 cr. Trifu Bacișū 40 cr. Ioanū Morariū preotū în Tērnova cu 5 fl. La sumele deja publicate ca colectă adunate prin clericulū Mihaiū Magda a contribuitū următorii din Toraculū-micū 143 fl. 70 cr. la cari a contribuită biserica cu 50 fl. Georgiū Bugariū preot. 20 fl. învățatorii Trailescū și Serbu cu 20 fl. Pantea Iancu ecom. 10 fl. Medicul com. 2 fl. din naturalie a încursū 40 fl. 40 cr. iar restulū dela mai mulți credincioși în sume mai mici din comuna Toraculū-mare 114 fl. 60 cr. la cari a contribuită biserica 50 fl. Paulū Tempea vic. protopopescū și Teodorū Tempea parochū câte cu 20 fl. Demetriū Marcoviciū preotū 10 fl. Secoșan Iosifū 5 fl. Rosalia Suciu și Ioanū Secoșanū cu câte 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici aū mai contribuitū mai mulți credincioși cu naturalie din cari aū încursū 82 fl. 60 cr. din comuna Sarcia-rom.

38 fl. 80 cr. la cari a contribuită biserica 10 fl. din vinderea naturalielorū a încursū 12 fl. 80 cr. L. Nestoroviciū preotū 10 fl. Paulū Jivoiū inv. 4 fl. Maria Jivoiū și Simeon Jivoiū câte 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici din comuna Ecica-română 46 fl. 85 cr. la cari a contribuită Nicolaū Magdā preotū 10 fl. Petru Popoviciū iar 10 fl. Moise Magda 5 fl. Nicolaū Ciolacū și Treica Bugariū câte 1 fl. din vinderea naturalielorū aū încursū 18 fl. 30 cr. iar ceilalți dela mai mulți credincioși în sume mai mici din comuna Iancahidū din vinderea naturalielorū aū încursū 5 fl. 30 cr.

Concurs.

În urmarea înaltei ordinaciuni, a venerabilului Consistoriū din Caransebeșū dto 28 Octb. a. c. Nr. 600 S. se publică de nou concursū pentru întregirea postulū învățătorescū din *Blajova*, în protopresbiteratulū Jebelulū cottulū Timișului, cu terminū până în 6 Ianuarie 1884. c. v.

Emolumintele sūnt 130 fl. v. a. 20 meți de grăū 20 meți de cucuruzū. 6 cloftori de lemne din care are a se încălđi și sala de învățamentū. 4 jugere de pământū; 8 fl. pentru conferință, cortelū liberū cu două chilii și grădină de legumi.

Doritoriī, cari voescū a ocupa acest post aū a-și trimite recursele lorū amesuratū stat. org. bis. adresate comitetulū parochialū Prea Onoratulū Domnū Alesandru Ioanoviciū protopresbiterū în Jebelū.

Blojova. în 20 Novembre 1883.

Comitetulū parochialū.

În conțelegere cu Prea O. D. protopresbiterū tractualū.

Pentru deplinirea parochiei vacante de clasa III din comuna *Govasdia*, prtopresbiteratulū Totvaradiei se escrie concursū, cu terminū de alegere pe Duminca din 18/30 Decembre a. c.

Venitele preoțesci e una sesiune pământū estravilanū, una grădină parochială, birulū preoțescū și stolele îndatinatē.

Doritoriī de a ocupa acēsta parochiā sūnt avisați, recursele lorū instruate în sensulū statut. org. și adresate comitetulū parochialū, ale trimite părintelū protopopū Vasile Beleşū în Totvárad p. u. Sborșin, până inclusive la 15/27 decembre, a. c.

Govasdia, 12/24 Noemvrie, 1883.

Comitetulū parochialū.

În conțelegere cu mine: **V. Beleşū** m. p. protopop.

Pe basa decisulū consistorialū din 1 Noemvre a. c. Nr. 2769 se escrie concursū pe parochia vacantă română din *Vinga*, îndestrată cu 1 sessie de pământū, cortel liberū în casa parochială cu 1/4 jug. intravilan, stolele usuate și ajutoriū sperativū din fondul preoțescū, ca pe parochia de clasa I. până în 8 Ianuarie 1884, când se va ținea și alegerea. Recurenții, cari aū a se presenta până atunci în biserică spre aretarea desterității sale în cant și tipicū, se substerna recursele sale adresate comitetulū parochialū din *Vinga*, protopresbiterulū tractualū Melețū Dreghici din Timișora până în 6. Ianuarie 1884.

Comitetulū parochialū.

Cu scirea și invoirea mea; **Melețū Dreghici**, m. p. prot.